

HALIn viestit monikanavarahoituksen purkamista valmistelevalle parlamentaariselle työryhmälle

Sidosryhmäkuuleminen 26.10.2021 | johtaja Hanna-Maija Kause, terveystalot

Agenda

- Kela-korvausten saajat ja korvausten merkitys
- Terveyskeskuksiin kohdistuva asiakassiirtymä
- HALIn esitys ratkaisuksi
- Vuoden 2023 leikkaus korvauksiin
- Kelan kuntoutus
- Ensihoidon näkökulma monikanavarahoitukseen

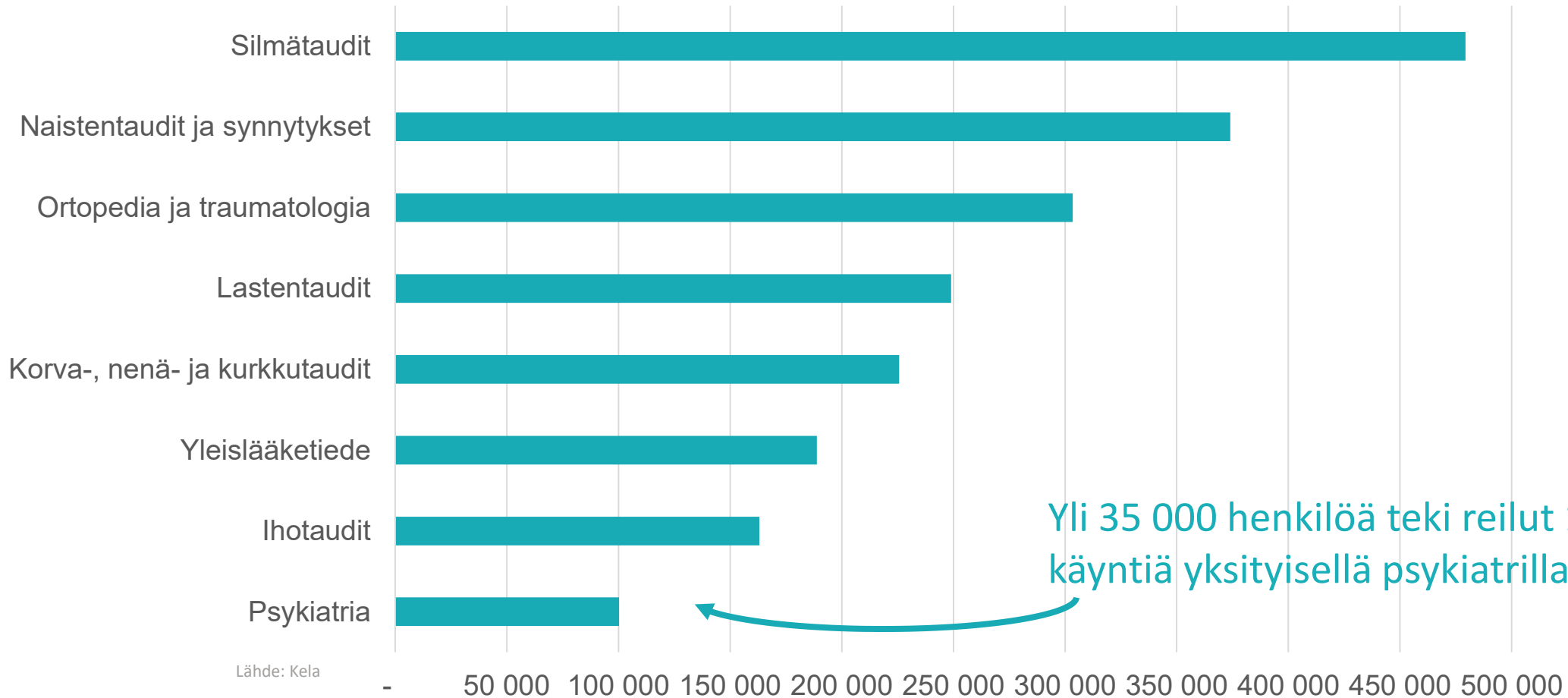
Kela-korvauksista ollut merkittävää yhteiskunnallista hyötyä

- Erityisesti pienituloiset ovat hyötäneet mahdollisuudesta Kela-korvausten tukemana hakeutua tarvittaessa yksityiselle hoitoon
- Kela-korvausten leikkaukset ovat vähentäneet eniten yksityisten palveluiden käyttöä pienituloisimpien kohdalla
- Yksityiset palvelut eivät ole vain täydentäviä: suun terveydenhuollon lisäksi mm. silmätautien ja gynekologian palveluista merkittävä osa tuotetaan yksityisesti
- Kela-korvatut käynnit ovat erittäin edullisia yhteiskunnalle

Yksityiset palvelut eivät ole vain täydentäviä – suun terveydenhuollon lisäksi mm. gynekologian palveluista merkittävä osa tuotetaan yksityisesti

Yleisimpien erikoisalojen käyntimäärät

Yli 35 000 henkilöä teki reilut 100 000 käyntiä yksityisellä psykiatrilla vuonna 2019

Asiakassiirtymän taloudelliset vaikutukset

Esimerkki lääkäripalveluista (p.l. suun terveys)

- Arvio perustuu HALI ry:n, Suomen Yrittäjien ja LPY:n syyskuussa 2021 Kantarilla teettämään [kyselyyn](#), jonka mukaan noin neljäsosa asiakkaista ja käynneistä siirtyisi terveyskeskuksiin, mikäli Kela-korvaukset lakkautettaisiin
- Mikäli lääkärikäyntien Kela-korvaukset poistettaisiin, valtio säästäisi noin 37 M€ näiden Kela-korvausten valtionosuuden poistumisen myötä
- Millaisen kustannuksen siirtymä aiheuttaisi terveyskeskuksiin?
  - THL:n tilastojen perusteella terveyskeskusten lääkärikäyntien kustannus julkiselle taloudelle vuonna 2019 oli keskimäärin 107 euroa, minkä lisäksi perittiin tyypillisesti 20,60 euron terveyskeskusmaksu
  - Mikäli siirtymä on noin 800 000 käyntiä, aiheutuisi tästä 85,6 M€:n kustannus julkistaloudelle
- Vaikutus julkiselle taloudelle olisi siis $+37 \text{ M€} - 85,6 \text{ M€} = - 48,6 \text{ M€}$
- **Asiakassiirtymä kasvattaisi terveyskeskusjonojen lisäksi julkista alijäämää noin 50 M€ pelkästään lääkäripalvelujen osalta**
- Myös hammashoidon sekä tutkimus- ja hoitotoimenpiteiden asiakassiirtymä aiheuttaisi lisäkustannuksia julkiselle sektorille – mikäli myös hammashoidon korvaukset lopetettaisiin, siirtymä olisi jopa 1,4 miljoonaa käyntiä julkiselle puolelle

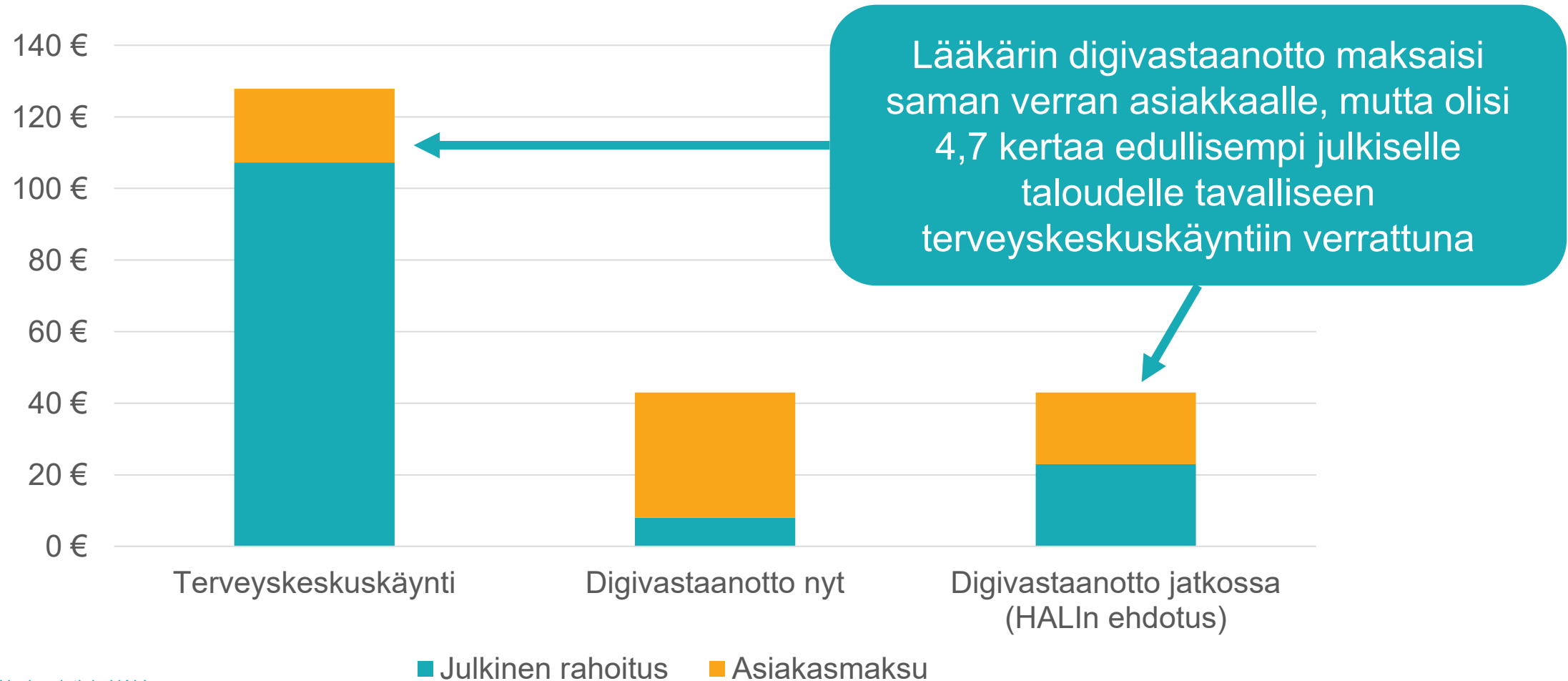

HALI esittää vaihtoehdon C: Kela-korvausten kehittäminen

- Toimivan järjestelmän purkaminen keskellä paisunutta hoitovelkaa ja sote-uudistusta ei ole järkevää – parlamentaarisen työryhmän tulisi sen sijaan miettiä, miten Kela-korvauksista saadaan vielä enemmän irti
- **Puretaan hoitovelkaa suun terveydenhuollossa** – korotetaan ennaltaehkäisevien palvelujen, kuten hammaslääkärin tarkastusten ja suuhygienistikäyntien Kela-korvausta
  - Puolet suun terveydenhuollosta hoidetaan yksityisellä, joten kansanterveydellinen vaikutus olisi suuri
- **Yhteys lääkäriin terveystakeskusmaksun hinnalla mistä vain** – nostetaan digivastaanottojen Kela-korvaus 8/10 eurosta esimerkiksi 23 euroon, jolloin saisimme 23 miljoonalla eurolla miljoona lääkärikäyntiä
- **Edistetään terapiatakuuta** – hyödynnetään Kela-korvauksia matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa, esimerkiksi psykologin tai psykoterapeutin vastaanotoissa – tällä hetkellä Kela-korvauksen saa vain lääkärin määräämistä psykologisista tutkimuksista, minkä lisäksi Kela korvaa psykoterapiaa kuntoutuspsykoterapiana

Lääkäri kulkisi jokaisen taskussa terveyskeskusmaksun hinnalla, mikäli digivastaanoton Kela-korvausta korotettaisiin 8 € -> 23 €

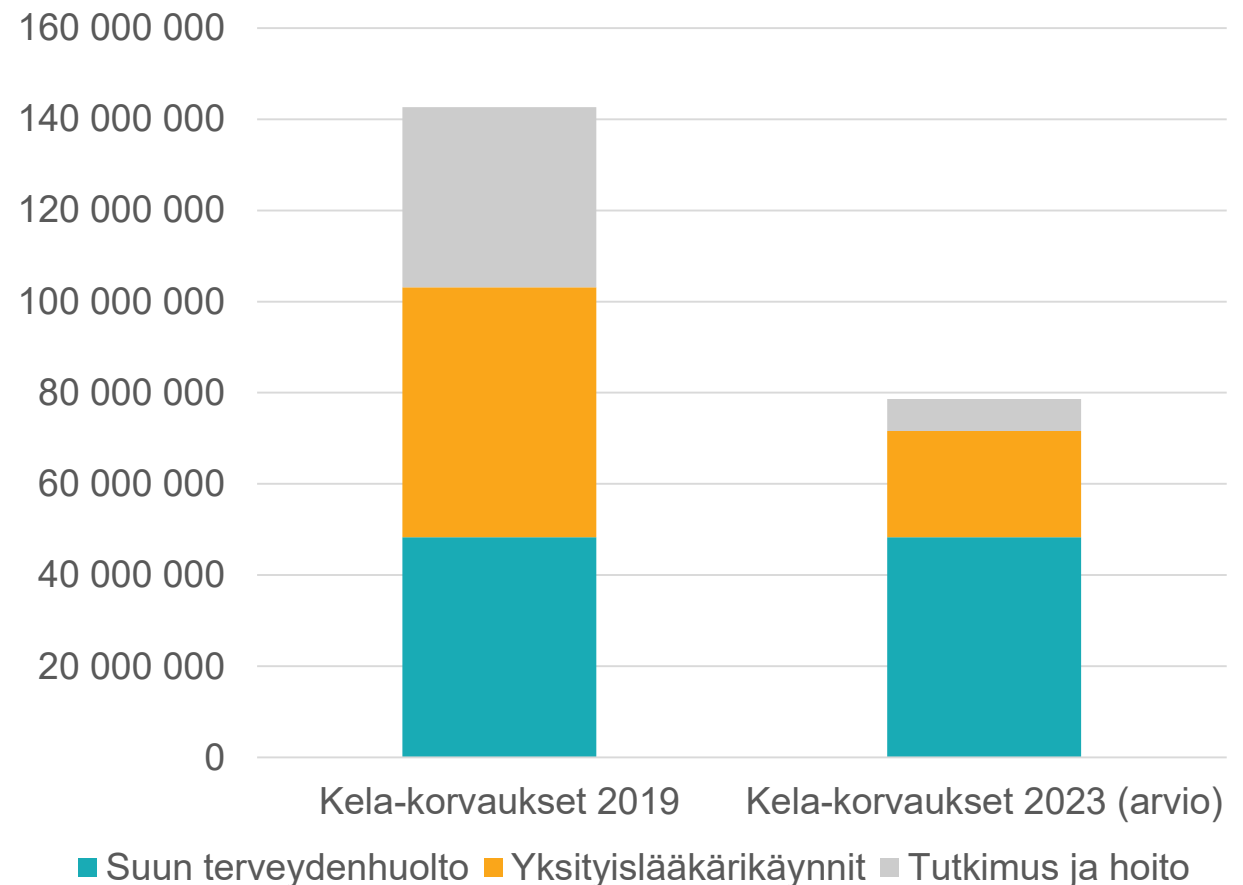

Vuoden 2023 leikkaus uhkaa puolittaa Kela-korvaukset

- Vuoden 2020 kehysriihessä päätettiin rahoittaa hoivan henkilöstömitoitusta alentamalla lääkekorvausten (60 M€) ja yksityisen sairaanhoidon korvausten (runsas 40 M€) valtionosuutta vuodesta 2023 lukien
- Koska valtionosuus on 67 prosenttia Kela-korvausten rahoituksesta, leikataan korvauksia kaikkiaan 64 M€
- Leikkausta on suunniteltu siten, ettei suun terveydenhuollosta tai mielenterveyspalveluista leikattaisi
- Tutkimusten, hoitojen ja toimenpiteiden korvaukset poistuisivat kokonaan (pl. psykologin tutkimukset) ja lääkärin vastaanottoihin jäisi 7-8 euron korvaus

Arvio Kela-korvausten leikkauksesta, €

Kela-korvauksista tiiviisti

- Yksityisen terveydenhuollon Kela-korvauksia saa lähes puolet suomalaisista
  - Myös pienituloisista joka kolmas käy yksityisellä
- Kela-korvauksia pitää tärkeinä kolme neljäsosaa suomalaisista – erityisesti naiset, ikääntyneet, pienituloiset ja pitkäaikaissairaat
- 68 prosenttia suomalaisista vastustaa Kela-korvausten lakkauttamista
- Kela-korvausten lakkauttaminen (virkamiesselvityksen vaihtoehto B) nostaisi yksityisten terveyspalvelujen hintaa ja pidentäisi terveyskeskusjonoja asiakassiirtymän kautta – eriarvoisuus lisääntyisi
  - Terveyskeskuksiin siirtyisi jopa 1,4 miljoonaa lääkäri- ja hammashoitokäyntiä
  - Julkinen alijäämä kasvaisi noin 50 miljoonaa euroa pelkästään lääkärikäyntien osalta
- Toimivan järjestelmän purkaminen ei ole järkevää keskellä paisunutta hoitovelkaa ja sote-uudistusta
  - Korotetuilla Kela-korvauksilla voidaan tehokkaasti lyhentää esimerkiksi suun terveydenhuollon hoitovelkaa ja toteuttaa seitsemän päivän hoitotakuu digivastaanottojen avulla
  - Terapiatakuuta voidaan myös toteuttaa sisällyttämällä matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut, kuten psykologin tai psykoterapeutin vastaanotot Kela-korvauksen piiriin
- Akuuttina huolena suunnitelma rahoittaa hoitajamitoituksen kiristäminen sairaanhoitovakuutuksesta (toteutus 2023 budjettiin) → hoito- ja tutkimuskorvauksista n. 45 %:n leikkaus → ajaisi käytännössä järjestelmän alas

Kuntoutuspalvelujen siirtämisessä pois Kelalta olisi riskejä

- Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämis- ja rahoitusvastuun sekä kuntoutuspsykoterapian palvelujen korvaamisen siirtäminen nopealla aikataululla pois Kelalta olisi riski, koska
  - **palvelujen yhdenvertainen toteutuminen heikentyisi selvästi.** Kuntien ja kuntayhtymien järjestämisvastuulla olevissa palveluissa on huomattavia järjestäjäkohtaisia eroja resursoinnissa sekä organisointi- ja toteuttamistavoissa
  - **palvelujen saatavuus ja laatu heikkenisivät.** Kuntien ja kuntayhtymien itse tuottamien palvelujen toteutumisessa on selviä puutteita. Lisäksi kuntasektorin järjestämis- ja rahoitusvastuulle siirtyisi noin 100 000 kuntoutujaa – myös sellaisia sairaus- ja vamma-ryhmiä, joiden kuntoutuspalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta niillä ei ole kokemusta eikä osaamista
  - **palvelujen tietopohja romahtaisi,** sillä kuntien ja kuntayhtymien kyky tuottaa tietoa järjestämisvastuullaan olevista palveluista on heikko. Kuntasektorilla menee todennäköisesti ainakin vuosikymmen saavuttaa tiedontuotannossa se taso, mikä Kelalla on tällä hetkellä

Huomio kuntien vastuulla olleiden kuntoutuspalvelujen uudistamiseen

- Pelkästään kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille siirtyvien kuntoutuspalvelujen toteutuminen vaatii vuosien organisoinnin sekä merkittävää lisäresursointia
- On päästävä tilanteeseen, jossa kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille siirtyvät kuntoutuspalvelut toteutuvat lainsäädännön ja tavoitteiden mukaisesti
- Useammassa kuntasektorin järjestämistä vastuulla olleissa palveluissa on huomattavia toiminnallisia puutteita ja resursointitarpeita (lastensuojelu, kotihoito, ikääntyneiden palveluasuminen, jne.)
- Hoito- ja kuntoutuspolkujen pitää olla kunnossa asiakkaan siirtyessä esimerkiksi erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon
- Hyvinvointialueiden vastuulla oleva palvelutuotanto pitää pystyä järjestämään läpinäkyvästi ja siten, että tiedontuotanto mahdollistaa kuntoutuspalvelujen suunnittelun, ohjauksen ja seurannan

Ensihoidon näkökulma

- Monikanavarahoituksen virkamiesraportin matkakorvauksia koskevassa osiossa ehdotetaan, että sairausvakuutuslain kautta kanavoituvat ensihoidon kuljetuskorvaukset ja asiakkaiden omavastuut tulisi siirtää täysimääräisenä osaksi hyvinvointialueiden saamaa rahoitusta
- Tällöin rahoitus ohjautuisi todennäköisesti ensisijaisesti tai kokonaan hyvinvointialueen omaan tuotantoon
- Virkamiesselvityksen ehdotus onkin yksityisten ensihoitotoimijoiden näkökulmasta erittäin huolestuttava. Kun yksityinen toimija markkinoilta menetetään, sitä on vaikea saada takaisin. Seuraukset ovat arvaamattomat:
  - Ei kirittäjää tai vertailukohtaa julkiselle tuotannolle
  - Huoltovarmuus: yritykset toimivat hajautetusti eri paikkakunnilla ja kykenevät kattamaan myös ne alueet, jotka ovat kaukana hyvinvointialueen ja pelastuslaitoksen toimintayksiköstä
- Mikäli virkamiesselvityksen ehdotus kuitenkin toteutetaan, tulee huolehtia:
  - riittävän pitkästä siirtymäajasta muutokselle (vähintään 3 vuotta),
  - kilpailuttamisvelvoitteen asettamisesta siirtokuljetuksille
  - yksityisen ensihoitotoiminnan tehtävänkuvan laajentamisesta
    - Yksityisen osaaminen ja tehokas tuotanto soveltuisi erinomaisesti muun muassa kotisairaanhoidon ja kotihoidon kasvavaan kysyntään vastaamiseen, ns. laajennettu ensihoito- ja kotipalvelu (LEK-malli)
<https://www.hyvinvointiala.fi/ensihoidon-nykyiset-resurssit-mahdollista-kayttaa-tehokkaammin/>
- **Parlamentaarisen työryhmän on arvioitava esitettävien ratkaisujen vaikutuksia ensihoitopalvelualan yrityksiin ja ensihoidon kokonaisuuteen (seuraava dia)**

Selvitys ensihoidon kokonaisuudesta

- HALI ry esittää, että parlamentaarinen työryhmä teettää **selvityksen ensihoidon kokonaisuudesta**, eri toimijoiden roolista ensihoidossa sekä siitä, miten ensihoito voitaisiin ottaa osaksi hyvinvointialueen kotiin vietäviä palveluja
- Selvitykseen tulisi sisällyttää myös yritysvaikutusarvion tekeminen. Selvityksen on tarpeen sisältää arvio ja ehdotus siitä, mikä on yksityisten palveluntuottajien rooli osana hyvinvointialueiden ensihoitopalvelua
- Selvityksen teettäminen on välttämätöntä, jotta varmistutaan siitä, ettei muutosten yhteydessä tehdä ihmisten palveluiden saatavuuteen ja yritysten toimintaedellytyksiin vaikuttavia merkittäviä päätöksiä vajavaisin tiedoin

Hyvinvointiala HALI ry

Eteläranta 10,
00130 Helsinki
www.hyvinvointiala.fi

 Hyvinvointiala
 @Hyvinvointiala